

Až příliš ostře sledované filmy

Režisér Jiří Menzel a Nadace české bijáky se prou s Národním filmovým archivem o digitální restaurování české klasiky

MARTIN RYCHLÍK

PRAHA Diváci netušili, která bje. Ve středu večer se v pražském kině Ewald promítala digitálně restaurovaná verze filmu *Ostře sledované vlaky*. Dorazili i dva jeho autoři: režisér Jiří Menzel a kameraman Jaromír Šofr. Jenže tam nebyli pozváni, vlastně „zváni“.

„Bohužel kvůli nepořádku se nemůže pokračovat v digitalizaci; už dávno mělo být hotovo dvanáct filmů. Nerad bych, abyste si mysleli, že má na digitalizaci tohoto filmu zásluhu Národní filmový archiv (NFA). To byla aktivita soukromých lidí, nikoliv archivu, který to teď vydává za své,“ řekl režisér Menzel pár desítkám – převážně zahraničních – diváků.

Dodal, že NFA o kulturním filmu, jenž získal Oscara, pouze vydal knihu, jež je „plná nepravd“. Zmateným divákům pak popřál pěkný večer a opustil sál.

Spor o výmaz chlupu z plátna

Slavný režisér tím připomněl napětí, které se vznáší kolem rekonstrukce vybraných klenotů stříbrného plátna. První byla *Marketa Lazarová* (2011), po ní následovaly *Hoří, má panenko*, *Všichni dobří rodáci* a Menzelovy „Vlaky“. Finance a digitalizaci má zajišťovat Nadace české bijáky, národní archiv poskytuje původní filmy.

A mezi oběma subjekty to skřípe. Vedou spor o metodiku, kterou prý archiv změnil během zpracování „Vlaků“ – týká se i odstranění chlupu z okénky kamery. Už loni v červenci zaslal Petr Šikoš, předseda správní rady nadace, řediteli NFA Michalu Bregantovi otevřený dopis, v němž bilancuje chřadnoucí spolupráci.

„Je pro nás nepochopitelný přístup NFA, který ačkoliv získá od nadace zrestaurovaný film v nejvyšší kvalitě 4K a aniž by zatížil daňové poplatníky, činnost nadace v lepším případě ignoruje, častěji však poškozují,“ uvedl Šikoš.

Jako důkaz zmínil pozdní předání tří snímků ke zpracování, z toho plynoucí vícenaklady u studia UPP a údajné ignorování zásluh nadace. Ta podle dopisu již „vystřízlivěla“ a ředitel Breganta vyzvala k dodržování smluv.

V jedné z nich, z 19. března 2013, je určen tucet filmů, jež by měly ze spolupráce vzniknout.

Jde o již hotové „Vlaky“ a „Rodáky“, dále pak filmy *Spalovač mrtvol*, *Démanty noci*, *Limonádový Joe*, *Intimní osvětlení*, *Obchod na korze*, *Kočár do Vídně*, *Sedmikrásky*, *Ucho*, *Daleká cesta* a *Kristian*. Smlouvy tehdy podepsal šéf karlovarského festivalu Jiří Bartoška, Šikoš za nadaci a generální ředitel NFA Bregant.

Podle Breganta jde o zbytečný spor, incident je mrzí. Nyní je na

Digitální restaurování starých českých filmů

■ zrestaurováno
■ plánováno

■ *Ostře sledované vlaky* (1966)

FOTO: ARCHIV, BIJÁKY.CZ // KOLÁŽ ŠIMON / LN

■ *Marketa Lazarová* (1967)

■ *Hoří, má panenko* (1967)

■ *Všichni dobří rodáci* (1968)

■ *Spalovač mrtvol* (1968)

Digitální restaurování v praxi: odstraněný škrábanec na originálním okénku a vyčištěné barvy ve filmu *Všichni dobří rodáci*

■ *Limonádový Joe* (1964)

■ *Démanty noci* (1964)

■ *Obchod na korze* (1965)

■ *Kočár do Vídně* (1966)

■ *Intimní osvětlení* (1965)

■ *Daleká cesta* (1949)

■ *Kristian* (1939)

■ *Sedmikrásky* (1966)

■ *Ucho* (1970)

služební cestě, jinak by se promítání zúčastnil. „Připomínám, že bez NFA by nic digitalizováno nebylo, protože by filmy nebyly k dispozici. Ale o zásluhy bych se nerad přel... Nemluvě o tom, že digitalizace není úkon jen technický, je zapotřebí učinit i historický průzkum,“ řekl LN Bregant.

Na otevřený dopis reagovat nechťel, společně stanovisko se nepodařilo najít, neboť prý nadace „kladla nespílitelná ultimáta“.

Vytipovaných 200 filmů

Digitalizace českých filmů probíhá na různých úrovních. Ta, již platí nadace, je úprava ve vysokém rozlišení 4K a s množstvím ruční práce při postprodukcii. Proto je drahá. Jeden film ve 4K stál nadaci kolem milionu korun.

Běžnější je tudíž zpracování v high definition (HD). „Díky této finančně únosné digitalizaci máme již přes osmdesát klasických českých filmů v digitálním formátu,“ dodává Bregant.

Podle koncepce ministerstva kultury z roku 2010 má být restaurováno a zpřístupněno 200 filmů, původně se na ně počítalo s částkou 2,5 milionu na dílo. „Důvo-

dem, proč byly zatím digitálně restaurovány pouze čtyři, jsou velké náklady. Ministerstvo kultury bohužel nemá dost financí, finančně se podílelo pouze na první *Marketě Lazarové*,“ říká mluvčí Simona Cigánková. Resort se nyní podílí na obnově *Starých pověstí českých* a filmů Karla Zemana *Vynález zkázy*, *Cesta do pravěku* a *Baron Prášil*. V plánu je pro-

dem, proč byly zatím digitálně restaurovány pouze čtyři, jsou velké náklady. Ministerstvo kultury bohužel nemá dost financí, finančně se podílelo pouze na první *Marketě Lazarové*,“ říká mluvčí Simona Cigánková. Resort se nyní podílí na obnově *Starých pověstí českých* a filmů Karla Zemana *Vynález zkázy*, *Cesta do pravěku* a *Baron Prášil*. V plánu je pro-

jekt dalších deseti filmů, na něž by šly peníze z norských fondů.

Kritici tvrdí, že levnější varianta v HD je už zastaralá a že se právě zmíněné nadaci podařilo stlačit cenu za kvalitnější 4K úpravu, která měla být asi dvojnásobná.

Další film v této top kvalitě by chtěl zrestaurovat i sám Menzel. „Slíbil jsem panu Šikošovi, že se na tom budu i osobně finančně podílet, aby mimo oněch dvanácti filmů byly ještě restaurovány *Postřižiny*. Částku vám neřeknu, ale je to dost,“ řekl LN Menzel.

Trápí ho jednak přístup, který už půl roku brání vydání díla k obnově, ale i ignorování ještě žijících autorů. „V knize vydané bez mého vědomí jsou chyby. Kromě digitalizace *Marketě Lazarové* nevyvinul NFA žádné aktivity. Pan Bregant si nepřejde, aby mu do toho někdo strkal nos... Všude jsou s digitalizací daleko dál. Jsem hluboce zklamán,“ dodal.

Spolu s kameramanem Šofrem mu vadí, že NFA „pohřbíává autorizované restaurování“ a mění prý metodiku za pochodu – třeba když ignoruje interní směrnici o odstraňování pomocných a prolinacích značek nebo „chlupů“.

Podle Breganta digitalizaci takto financovaných *Postřižin* nikdo nebrání. Práva k filmu však vykonává Státní fond kinematografie, materiály má NFA. „O záměru víme. Zatím však chybí jakýkoli právní akt, který by to umožňoval. Očekáváme, že nadace osloví fond a nás s návrhem smlouvy, abychom mohli v této práci pokračovat,“ říká Bregant.

Údajně poškozené jméno

Otázkou je, zda lze ještě pokračovat. Lidé z nadace jsou otráveni, cítí se poškozeni. „NFA nám opakovaně dodává zdrojové materiály s prodlínáním, čímž zapřičiňuje navýšení nákladů. Co je však možná podstatnější, jsou časté změny a nekonzistentnost v metodice a opakované zamlčování spolupráce s nadací na digitálním restaurování,“ řekl LN Šikoš, jenž dodává, že už pro digitalizaci filmů obstaral přes 4,5 milionu.

„Nedočkali jsme se ani poděkování... Přesto se zástupci NFA při prezentaci námi zrestaurovaných filmů v zahraničí pyšní tím, jak se jim daří zapojovat soukromé subjekty do placené digitalizace,“ tvrdí Šikoš. Domácí vyjádření NFA podle něj poškozují jméno nadace a hať její fundraisingové aktivity.

Předseda uzavírá: „Vzijte se pak do role našeho příspěvatele, který přispěl například na *Ostře sledované vlaky* – na transparentní účet – částkou třeba tisíc korun. Poté si přečte nebo poslechne v rádiu rozhovor se zástupci Národního filmového archivu. Necítit byste se ošizen či podveden?“

Bitevní vrtulníky možná armádě zůstanou

NÁMĚŠŤ/PRAHA Schválená koncepce mluví jasně. Zastaralé bitevní vrtulníky Mi-24/35 mají v české armádě od roku 2017 dosloužit a nahradí je dvě letky moderních strojů. Ty budou schopny jak bojovat, tak převážet zraněné či bdit nad silničními konvoji v nebezpečných oblastech.

Ministerstvo obrany pod vedením Martina Stropnického (ANO) ovšem právě v těchto dnech řeší, jestli plán nepřehodnotit. Ve vedení armády se prý kvůli současné bezpečnostní situaci objevují názory, že těžké bitevní helikoptéry by vojsko do budoucna mohlo potřebovat. „Čeká nás ještě poslední kolo diskuse,“ potvrdil včera Stropnický. Jasno by mělo být na konci ledna. ost

Výbuchy: odškodné dá stát jen za hasiče

ONDŘEJ STRATILÍK

HALUZICE/PRAHA Od prvního výbuchu muničního skladu ve Vrbětích sice uplynulo přesně čtvrt roku, ale místní obyvatelé ani firmy stále neví, kdo a jestli vůbec jim zaplatí škody vzniklé přímo detonací. Starostové a zástupci kraje sčítají jen újmny vzniklé až v souvislosti se záchranými a likvidačními pracemi. Jde například o kachny pošlé hladem během evakuace.

Společnosti, které ukládají munici ve Vrbětích, se mezitím domluvily s ministerstvem obrany, že v náhradním skladu v Květné využijí celkem dvacet hal. Zprovoznění nepoužívaného objektu vyšlo resort na 1,5 milionu korun, roční provoz spolyká 46 milionů. Naopak k lidem z oblasti kolem Vrbětíc stáť tolik stědrý nebude.

„Plošné odškodné za psychickou újmu pro obyvatele v okolí vrbětických skladů nemá žádnou oporu v zákoně,“ odmítá dřívější úvahy v rozhovoru pro LN **Bohuslav Dvořák**, kontaktní osoba pro lidi z vesnic zasazených výbuchy.

LN Jaké škody už jste zaevidovali?

Zákon řeší škody vzniklé v důsledku řešení havárie a odstranění jejích následků. Odpovědnost nese stát prostřednictvím krajského úřadu a lidé musí donutit se ministerstvem obrany, že v náhradním skladu v Květné využijí celkem dvacet hal. Zprovoznění nepoužívaného objektu vyšlo resort na 1,5 milionu korun, roční provoz spolyká 46 milionů. Naopak k lidem z oblasti kolem Vrbětíc stáť tolik stědrý nebude.

LN Čili pokud někomu při detonacích popraskaly stěny domu

nebo tlakovou vlnou vyletěla okna, odškodnění od kraje či státu se nedočká?

To je právě ta věc, která se bude muset prověřit. Ale právě takhle, jak se ptáte, to ze zákona vyplývá.

LN Co tedy nyní lidé dělají?

Kdo je pojištěný, řeší to normálně přes svou pojišťovnu. Kolik a jakých škod tam celkově bude, to vám ale zatím neřeknu,

věc se týká hlavně tří obcí – Lipové, Haluzice a Vlachovic. Nicméně pro plošné odškodnění za psychickou újmu, jak se občas navrhovalo, v zákoně žádnou oporu nemáme.

LN A jak jsou na tom firmy?

Jednání s právníckými osobami jsme měli ve středu ve vlašovicckém kulturním domě. Dorazilo zhruba 35 až 40 lidí, i jim jsme poskytli formuláře pro sepsání škod. V souvislosti se zásahem hasičského záchranného sboru podniky nemohly vyrábět, byly evakuovány, mohlo třeba dojít k poškození technologií. I za to nese odpovědnost stát.

LN Jak se evakuace podepsala na chodu firm?

Jde například o společnosti, které se živí těžbou dřeva, tam

prostoji určité škody vznikly. A zastavila se třeba i zemědělská činnost.

LN Má toto odškodnění – ať už pro fyzické, či právnické osoby – nějaký cíl?

Ne, člověk musí jednoduše prokázat, jaká celková věcná škoda mu v souvislosti se záchranými a likvidačními pracemi vznikla. Zákon stanovuje šestiměsíční lhůtu od zjištění škody, kdy mají poškození právo žádat o odškodnění. Pro každého je to nová situace, nikdy tady nic takového nebylo, nedá se to srovnávat ani s povodněmi.

Já mám proto na starosti, aby fyzické i právnické subjekty dostaly přesný postup, jak mají tyto náhrady řešit. Dáváme na pravou míru dřívější zmatečné informace.